स्यान्नक्षत्रैक्ये राशियुग्मन्तथैवेति" वक्ष्यमाणत्वान्नोक्तम्। दशमैकोनविंशतितारयोस्तु निषेधो दुष्टभकूटे ज्ञेयः। सद्भकूटे तु दोषाभावएव"। पी०धा०योनिकूटमाह"अश्विन्यम्बुपयोर्हयोनिगदितः स्वात्यर्कयोः कासरः, सिंहोवस्वजपाद्भयोः समुदितोयाम्यान्त्ययोः कुक्कुरः। मेषोदेवपुरोहितानलभयोः कर्णाम्बुनोर्वानरः,स्याद्वैश्वाभिजितोस्तथैव नकुलश्चान्द्राब्जयोन्योरहिः। ज्येष्ठामैत्रभयोः कुरङ्ग उदितो मूलार्द्रयोःश्वा तथा, मार्जारोऽदितिसार्पयोरथ मघायोन्योस्तथैवोन्दुरुः। व्याघ्रोद्वीशभचित्रयोरपि च गौरार्य्यम्णबुध्न्यर्क्षयोर्योनिः पादगयोः परस्परमहावैरं भयोन्योस्त्यजेत्" मु०चि० "अश्विनीशततारयोर्हयः अश्वयोनिरुक्तः१ स्वातीहस्तयोः कासारोमहिषः२। वस्वजपाद्भयोर्धनिष्ठापूर्व्वाभाद्रपदयोः सिंहः३। याम्यान्त्ययोर्भरणीरेवत्योः कुञ्जरोहस्ती४। पुष्यकृत्तिकयोः मेषः५ कर्णाम्बुनोः श्रवणपूर्व्वाषाढयोर्वानरःस्यात्६। उत्तराषाढाभिजितोर्नकुलः ७। चान्द्रं मृगः अब्जयोनिर्ब्रह्मा तद्भं रोहिणी तयोरहिः सर्पः८। ज्येष्ठानुराधयोः कुरङ्गो हरिणउदितः९। मूलार्द्रयोःश्वा कुक्कुरः१०। तथा पुनर्वस्वश्लेषयोर्मार्जारः ११। मघापूर्व्वाफल्गुन्योरुन्दुरुर्मूषिकः१२। द्वीशं विशाखा चित्रा तयोर्व्याघ्रः१३। आर्यम्णम् उत्तरफल्गुनी बुध्न्यर्क्षमुत्तरभाद्रपदा तयोर्गौः१४। तत्फलमाह पादगयोरिति। एकस्मिन् पादे श्लोकचरणे उक्तनक्षत्रयोन्योः परस्परं महावैरंभवेदन्यथा नेत्यर्थः। यथा। "अश्विन्यम्बुपयोर्हयोनिगदितः स्वात्यर्कयोः कासरः" इतिपादस्तत्रोक्तयोन्योरश्वमहिषयोर्महावैरं भवेत्। एवं सिंहहस्तिनोरित्यादिष्वपि द्रष्टव्यम्। यदाह वसिष्ठः।"अश्वेभमेषभुजगद्वयकुक्कुरौतुमेषौतुमूषकमथोन्दुरुगोलुलापाः। शार्दूलमाहिषगवारिमृगद्वयं श्वा कीशोऽथ बभ्रुयुगकीशगवाश्वसिंहाः। गौःकुञ्जराविति यथाक्रममाश्विनादिभानाम्भवन्ति खलु कल्पितयोनिरूपाः"। लुलापो महिषः, गवारिर्व्याघ्रः कीशोवानरः बभ्रुर्नकुलः।"बभ्रूरगं श्वैणमिभेन्द्रसिंहमोत्वाखुसंज्ञन्त्वजवानरौ च। गोव्याघ्रमश्वोत्तरमाहिषञ्च वैरं नृनार्योर्नृपभृत्ययोश्चेति" एतत्फलं सापवादमाहात्रिः। "एकयोनिषु सम्पत्त्यै दम्पत्योः सङ्गमः सदा। भिन्नयोनिषु मध्यःस्यादरिभावो न चेत्तयोः। योनेरभावे नोद्वाहः स तु कार्य्यो वियोगदः। राशिर्वश्यञ्च यद्यस्ति कारयेन्न तु दोषभाक्"। अत्र गुणविभागोदैवज्ञम० "अष्टाविंशतिताराणां योनयस्तु चतुर्दश। मैत्रं चैवातिमैत्रञ्च विवाहे नरयोषितोः। महावैरे च वैरे च स्वभावे च यथाक्रमम्। मैत्रे चैवातिमैत्रे च खेन्दुद्वित्रिचतुर्गुणाः" पी०धा०। अथ ग्रहमैत्री "मित्राणि द्युमणेः कुजेज्यशशिनः शुक्रार्कजौ वैरिणौ, सौम्यश्चास्य समो, विधोर्बुधरवी मित्रे, न चास्य द्विषत्। शेषाश्चास्य समाः, कुजस्य सुहृदश्चन्द्रेज्यसूर्य्या, बुधः शत्रुः, शुक्रशनी समौ च, भृत्सुनोः सिताहस्करौ। मित्रे, चास्य रिपुः शशी, शनिक्ष्माजाः समा, गोष्पतेर्मित्राण्यर्ककुजेन्दवोबुधसितौ शत्रू समः सूर्य्यजः। मित्रे सौम्यशनी, कवेःशशिरवी शत्रू, कुजेज्यौ समौ। मित्रे शुक्रबुधौ,शनेः शशिरविक्ष्माजा द्विषोऽन्यः समः"मु०चि०

एतत्फलं सापवादमाह जगन्मोहने वसिष्ठः "अन्योन्यमित्रं शस्तं स्यात् सममित्रं तु मध्यमम्। उदासीनं कनिष्ठं स्यान्मृतिदं शात्रवं स्मृतम्। शत्रुमित्रञ्च विज्ञेयं दम्पत्योः कलहप्रदम् अन्योन्यसमशत्रुत्वं दम्पत्योर्विरहप्रदम्"अस्यापवादस्तत्रैव "राशिनाथे विरुद्धेऽपि सबलावंशकाधिपौ, तन्मैत्रेऽपि च कर्त्तव्यं दम्पत्योः शुभमिच्छता। अत्र गुणभेदो दैवज्ञम०। "ग्रहमैत्र्यं सप्तविधं गुणाः पञ्च प्रकीर्त्तिताः। तत्रैकाधिपतित्वे च मित्रत्वे गुणपञ्चकम्। चत्वारः सममित्रत्वे द्वयोः साम्येत्रयो गुणाः। मित्रवैरे गुणश्चैकः समवैरे गुणार्द्धकम्। परस्परखेटवैरे गुणशून्यं विनिर्द्दिशेद्। असद्भे सममित्रादौ व्येका ग्राह्या यथोदिताः"पी०धा०। अथ गणकूटम्। "रक्षोनरामरगणाः क्रमतोमघाहिवस्विन्द्रमूलवरुणानलतक्षराधाः। पूर्वोत्तरात्रयविधात्रयमेशभानि मैत्रादितीन्दुहरिपौष्णमरुल्लघूनि" मु० चि०।

"क्रमतः रक्षोनरामरगणाः वाक्यत्रयेणोच्यन्ते। मघा प्रसिद्धा अहिरश्लेषा वसुर्धनिष्ठा इन्द्रोज्येष्ठा मूलं प्रसिद्धं वरुणः शततारका अनलः कृत्तिका तक्षा चित्रा राधा विशाखा एतानि भानि रक्षोगणः। पूर्वात्रयम् उत्तरात्रयं चेत्येवं षड्भानि विधाता रोहिणी यमोभरणी ईशः आर्द्रा एतानि भानि नरगणोमनुष्यगणः। मैत्रमनुराधा अदितिः पुनर्वसुः इन्दुर्मृगः हरिः श्रवणः पौष्णं रेवती मरुत् स्वातिः लघूनि अश्विनीहस्तपुष्याणि एतानि भान्यमरगणो देवगण इति। यदाह नारदः। "रक्षोगणः पितृत्वाष्ट्रद्विदैवत्येन्द्रतारकाः। वसुवारीशमूलाहिकृत्तिकाभिर्युतास्ततः। तिस्रः पूर्वोत्तराधात्रयममाहेशतारकाः। इति मर्त्यगणोज्ञेयः स्याद-